

GELİŞİM VE ÖĞRENME KURAMCILARINA GÖRE MÜZİK ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNİN OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDEKİ YERİ

THE PLACE OF MUSIC TEACHING METHODS IN PRE-SCHOOL EDUCATION ACCORDING TO THE THEORISTS OF DEVELOPMENT AND LEARNING

Gülşen G. Erdal
Kocaeli Üniversitesi Devlet Konservatuvarı
Kocaeli-Türkiye
glsnerdal@gmail.com

ÖZET

Günümüzde çocukların müzikle olan iletişimleri anne karnında başlamaktadır. Okul öncesi dönem ise gelişim evreleriyle çocuğun bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlardaki ilerlemelerini içerir. Tüm bu alanlar multidisipliner bir yapı içeren müziğe eğitimde yer verilmesiyle daha kaliteli bir gelişim süreci izler. Müzik Eğitimi, bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma yoluyla belirli müziksel değişiklikler oluşturma amacını sürdürürken, müziğin temel elemanları(melodi, ritim, armoni) aracılığıyla çocuğun müziksel ve müzik dışı becerilerin geliştirilmesini (Dikkat ve konsantrasyon, koordinasyon, disiplin, özgüven, beyin-kas koordinasyonu v.b.) sağlar. Duyuşsal, bilişsel ve devinişsel beceriler ile koordineli olarak çocuğun müzikal gelişiminin karşılıklı etkileşimi yoluyla gelişim evrelerinin tamamlanması ile okul öncesi dönemde eğitim amaçlarını gerçekleştirmede hızlı ilerleyen bir örüntü sergiler.

Anahtar kelimeler: Okul öncesi eğitim, müzik eğitimi, gelişim ve öğrenme

ABSTRACT

Nowadays, children's communication with music starts in the womb. Pre-school period involves development stages and cognitive, affective and psychomotor developments of children. All these areas follow a better quality development process by including music, which has a multidisciplinary structure, in education. While music education pursuing the goal of forming certain musical changes by having the individual gain specific musical behaviours purposefully through his own living, it provides children's musical and non-musical skills development (Attention and concentration, coordination, discipline, self confidence, brain muscle coordination, etc.) by means of basic elements of music (tune, rhythm, harmony). It displays a rapidly progressive pattern in realizing the training objectives in pre-school period along with the completion of development stages through mutual interaction of child's musical development co-ordinately with affective, cognitive and kinaesthetic skills.

Keywords: primary education, music education, development and learning

GİRİŞ

Antik çağdan bu yana düşünürler, doktorlar, psikologlar ve eğitimciler bireyin gelişimin de müziğin önemli bir yere sahip olduğunu belirtmişlerdir (Yavuzer, 1993). Çocukların müzikal duyarlılıkları okul öncesi dönemde başlamaktadır. Çocuklar bebeklikten itibaren sese tepki verirler ve bu tepkiyi de vücut hareketleriyle ifade ederler (Ömeroğlu, 2006). Okul öncesi dönem çocuklarda genellikle sese ilişkin algılara devinimsel tepkiler verildiği ve öğrenilenlerin davranışa dönüştürüldüğü bir dönemdir. Okul öncesi dönem, bireyin hayatının diğer bölümlerinin temelini oluşturduğundan, bu dönemde alınan eğitim bir süreç olarak görülmeli ve bu dönem en iyi ve uygun yaşantılarla geçirilmelidir. Yaşantıların kalitesi ve türü yetişkinin çocuğa sağlayacağı olanakların çeşitliliğine bağlıdır (Oktay, 2004.) Müzik Eğitimi, bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma ya da bireyin (müziksel) davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel değişiklikler oluşturma sürecidir(Uçan 1996). Böylece müzik temel elemanları(melodi, ritim, armoni) aracılığıyla çocuğun müziksel becerilerinin geliştirilmesi ve müzik eğitimi yoluyla müzik dışı becerilerin geliştirilmesi (Dikkat ve konsantrasyon, koordinasyon, disiplin, özgüven, beyin-kas koordinasyonu v.b.) ve duyuşsal, bilişsel ve devinişsel beceriler ile koordineli olarak çocuğun müzikal gelişiminin karşılıklı etkileşimi yoluyla gelişiminin sağlanmasını destekleyen bir örüntü sergiler.

Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi Temelinde Öğretim (Öğrenme) İlkeleri

18. ve 19. yüzyıllarda çocuk psikolojisine ilişkin ilk bilimsel çalışma Pestallozi tarafından yapılmıştır. Pestallozi(1746-1827) çocuğun eğitiminde onun doğasına uygun yolu izlemenin önemine dikkat çeker. Daha sonra Pestallozi'nin öğrencisi olan Frobel, sistematik okul programı geliştirmiştir. Bu programda Frobel'in kendi besteleri, şarkı ve oyunları çocuğun eğitiminde kullanılır. Frobel'e göre öğrenme, yaşama yoluyla yaparak diğerleri ile birlikte yaşayarak ve amaçlı yapılan işler yoluyla gerçekleşir, oyun ve müzik alanındaki çalışmalar bu anlamda oldukça önemli yer tutar (Oktay, 2004).

1.Piaget: Piaget'ye göre bilişsel gelişimi etkileyen ilkeler öğrenme, algıların, yeni bilgilerin zihinsel yapı içinde örgütlenmesidir. Yeni algı ve bilgiler zihnin eski dengesini bozar. Ancak zihin, gerekli düzenlemeleri (kabul etme, değiştirme) yaparak bir uyum (adaptasyon) sağlar ve her defasında yeniden denge (equilibrium) kurar.

Piaget'in müzikal yaklaşımı:

*Müzik düşüncesinin ve seslerin ayrıştırılması(somut akıl yürütme"-Kelimeyle nesne arasındaki ilişkinin ve dilin etkin kullanılmasını içeren somut işlemler döneminde, bu ilişkinin dilin etkin kullanılmasıyla(Senemoğlu, 2004) müzik düşüncesi ve ses ilişkisine uyarlanması)

*Doğaçlama olarak çalmayı içerir.

2.Vygotsky: Vygotsky'e göre okul öncesinde hayal oyunları ve ilköğretim çağında okuma- yazma faaliyetleri bilişsel gelişmeye önemli katkıda bulunurlar. Karşılıklılığa ve işbirliğine öğrenmenin temelinde yer verir (Oktay, 2004).

Vygotsky 'nin müzikal yaklaşım:

*Etkileşim sağlanacak bir ortamda çalma (Bireyin doğuştan getirdiği özelliklerin çevre ile etkileşimi oluşturduğu psikolojik ortamın müzik ile sağlanmasını kapsar.

*Bu ortamda yetişkin desteği ile müzikal yapıyı kurmayı içerir.

3. Gardner: Gardner'e göre öğrenme formları öğrenme sürecine dahil olan zekalarla birliktedir.En temel öğrenme biçimi doğrudan ve aracısız öğrenmedir.

Gardner'in müzikal yaklaşımı:

*Çoklu zekayı oluşturan tüm zeka türleri genel öğrenme metodlarının bir bölümü olarak müzik öğretim programında yer almalıdır.

*Bedensel zekanın yaratıcı ve koordineli hareketler şeklinde müziğe cevap vermesini içerir (Gardner, 2004).

4. Bruner: Bruner, kişinin öğrenmesinde, onun içinde yaşadığı sosyal ve kültür çevresinin de etkili olduğunu savunur. Çünkü, insan sosyal bir varlıktır. Onu yetiştiren kültür ortamı, onun açısını, yorumlarını ve düşünce yapısını etkiler. Öğrenme dil, düşünce ve hareket üzerine kurulduğu için, öğretim sırasında bu güçlükleri etkileyen faktörlere de dikkat etmek gerekir. Bilişsel gelişimde dil önemli bir anahtardır,iletişim kurmada anahtar görevi görür(Senemoğlu,2004)

Bruner'in müzikal yaklaşımı:

Bilişsel gelişimin sembolik döneminde çocuk bu dönemde etkinlik yada algının anlamını açıklayan sembollerini kullanır. Dil, matematik, müzik, mantık vb. alanların sembollerini kullanarak iletişim kurabilirler.Sembolik dönem yaşantıların formüle edilmesine olanak tanır.

*Çalan müziğe çalgıyla veya müzikle ilgili başka bir nesneyle eşlik etmeyi , *Sembollerle yapılan ifadelendirmeler ile notaların ve ritmik kalıplarının, resimler gibi görsel araç olarak kullanıma,

*Sembolik ifadelendirmede gerçek müzik sembollerine girmeyi içerir.

5. Montessori: Yöntemin amacı çocuğun potansiyelini uygun ortamlarla en üst seviyeye çıkarmaktır (Oktaç, 2004). Hareket, duyu ve dil gelişimini temel alan yöntem, çocuk hangi yaş ve gelişim düzeyinde ise, kendini yönlendirebileceği bir ortamı sağlamak ve çocuğun doğasını gözlemle keşfetme ve onu kabul etmeyi içerir.

Montessori'nin müzikal yaklaşımı

*Bedensel-düşünsel-duygusal gelişimin müzik yoluyla sağlanması

*Beden hareketlerinin koordine edilmesi sonucunda, beden tarafından doğal olarak yönetilen ritmin fiziksel cevaplar olarak ortaya konması

*Konsantrasyon gelişimi ile düşünsel, melodi ile matematiksel gelişimin sağlanmasını içerir.

Yaygın Kullanılan Müzik Öğretim Yöntemleri ve Müzikal Öğrenme İlkeleri ilişkisi

Dalcroze, Carl Orff, Kodaly ve Suzuki metodlarıdır. Bu metodların ilkeleri şöyle sıralanabilir:

Dalcroze (1865-1950)ve İlkeleri

*Ritim müzik öğretiminde temel elementtir.

*Doğaçlama hareketlerle müziği bedensel algılama.

*Kinestetik (Bedensel) yaklaşım.

*Müziği ayırıştırarak duyabilme, ve hareketin yardımıyla kinestetik ayırmaları ile müzikten alınan mesajların beyne taşınması(Erdal,G.2005)

Carl Orff (1895-1982) ve İlkeleri

*Özel tasarlanmış ritmik çalgılar ile beden ritmi, hareket ve heceleme(rap benzeri bir konuşmayla) ile şarkı söylemeyi birleştirir.

*Taklit etme, anlatım ve yaratıcılık ile müzikal gelişimin sağlanması.

*"Müziğin tüm kelimelerinin harekete, kafiyeye, çalgısal ve sesli çalışmalara dönüşen bir ortam ile algılanması

Kodaly ve İlkeleri

*Müzik kişisel gelişimde güçlü bir etkiye sahiptir.

*Müzik eğitiminde geleneksel halk ezgileri temel alınmalıdır.

*Müzik yazısını okumak için sistematik bir metod gereklidir.

*Şarkı söyleyen herkes aktif müzik yapma becerisine sahip demektir(Yıldız,2002,s.59).

Suzuki-(Japonya) ve ilkeleri

*Her çocuk sınırsız bir gizli yeteneğe sahiptir.

*İki ya da üç yaşından itibaren an dillerini zorlanmadan konuşan çocuklar, sesi ifade etme yeteneklerini de tıpkı anadil öğrenimindeki gibi taklit yeteneğiyle bu dönemde kazanırlar.

*Anne bu yöntemde çok etkilidir.Çocuk çalacağı parçaları evde dinler ve katılabildiği ölçüde eşlik eder ya da anne çalgısı ile parçayı çalarak çocuğa örnek olur ve çocuk tarafından taklit edilir (Campbell,2002,).

YÖNTEM

Araştırmada betimsel metod kullanılmıştır. Veriler kendi içinde betimlenmiştir. Betimsel yöntem, verilen bir durumu aydınlatmak, standartlar doğrultusunda değerlendirmeler yapmak

ve olaylar arasındaki olası ilişkileri ortaya çıkarmak için yürütülen araştırmalarda kullanılan yöntemdir (Çepni, 2005).

BULGULAR

Okul öncesi dönem, müzikli oyunlara katılma, şarkılarda sözlere uygun taklitler yapma, oynadığı oyunlara uygun ezgiler üretme gibi müziksel etkinliklerin eğitim programında önemli yer tuttuğu bir dönemdir.

Müziğin okul öncesi dönemde multidisipliner yapısı ile işbirlikli öğrenmeye uygunluğu ve çocuğun gelişimini pek çok yönden desteklemesi nedeniyle okul öncesi dönemde müzikal gelişimi genel gelişim evreleriyle paralellik taşır.

Buradan hareketle eğitim bilimcilerin bakış açısından yola çıkarak gelişim ve öğrenme kuramcılarının yaklaşımlarına göre müzik öğretim yöntemlerinin eğitimdeki yeri şöyle sıralanabilir:

- 1.Çocuğun müziksel gelişimi kalıtım-çevre etkileşimi sonucunda ortaya çıkar.
- 2.Çocukta müziksel gelişim farklı aşamalarda ve farklı şekillerde tümevarım ilkesiyle süreklilik gösterir.
- 3.Müziksel gelişim farklı dönemlere göre farklılıklar gösterir.
- 4.Müziksel gelişim içten dışa, genelden özele, somuttan soyuta, basitten karmaşığa doğru gelişim gösterir.
- 5.Çocuğun müziksel gelişimi genel gelişimiyle bütündür.
- 6.Müziksel gelişim çocuklara göre bireysel farklılıklar gösterir.
- 7.Bazı gelişim dönemlerinde ve yaşlarda çocuklar müziksel öğrenmelere daha eğilimli davranış sergilerler (Yıldız, 2002).

SONUÇ

Müzik eğitimi ilkeleri okul öncesi dönemin genel eğitim ilkeleri ile örtüşmekte böylece çocuğun tüm alanlardaki gelişimini desteklemektedir. Çocuğun günlük yaşamla ilişkili şarkıları öğrenmesi, gurup içindeki etkinlikler de önemli bir yaşantıya katma biçimidir. Kişinin, benzerlerini gözlemlemesi ve deneyimlerini paylaşması aktivitesinin toplumsal değerini ve işlevini anlamasına olanak sağlar (Eskioğlu, 2003). Bu nedenle çocuğun okul öncesi dönemdeki gelişiminde müzik eğitimine gereken önem gelişim ve öğrenme kuramcıları ile müzik eğitimcilerinin izleyeceği ortak bir yapılanma ile sürdürülmelidir.

KAYNAKLAR

ÇEPNİ, S. (2005). Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş. Trabzon: Üçyol Kültür Merkezi Yayınları

ERDAL, G. (2005). Müzik Öğretim Yöntemlerinden Dalcroze Metodu ve Uygulanması. Erciyes Ün. Güzel San. Fak. Müzik Sempozyumu. Yayınlanmış Bildiri Metni.

ESKİOĞLU I. (2003) Müzik Eğitiminin Çocuk Gelişimi Üzerindeki Etkileri. Cumhuriyetimizin 80.yılında Müzik Sempozyumu. Bildiriler Kitabı. Malatya

GARDNER H.; (2004)Zihin Çerçevesi-Çoklu Zeka Kuramı.Çev.Ebru Kılıç.Alfa yayınları. İstanbul:

G.HUSAİN, W.F.THOMPSON, E.GLENN; (2002). “Effects Of Musical Tempo And Mode On Arousal, Mood, and Spatial Abilities” (Temponun ve Majör-Minör Tonların; Uyarılma Düzeyi, Duygu Durum ve Uzaysal Becerilere Etkileri); Music Perception; Winter 2002, Vol.20, No.2, 151-157 Çeviren: ESKİOĞLU, İtr

Campbell, D. Mozart Etkisi.(Çev.Feryal Çubukçu).Kuraldışı yayıncılık İstanbul

OKTAY, A. (2004)Yaşamın Sihirli Yılları:Okul Öncesi Dönem.Epsilon yayınları: İstanbul:

ÖMEROĞLU, E.; ERSOY, Ö.; ŞAHİN, F.; KANDIR, A., TURLA, A. (2006)Müziğin okul öncesi eğitimde kullanılması.Kök yayıncılık, Ankara

UÇAN, A. (1996) “Müzik Eğitimi Temel kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar”; Müzik Ansiklopedisi Yayınları; Ankara

VARIŞ, F. (1994)Eğitim Bilimine Giriş:Atlas Kitabevi:Konya

YAVUZER, H. (1993) Çocuk psikolojisi. Remzi Kitabevi, Ankara.

YILDIZ, G. (2002).İlköğretimde Müzik Öğretimi.Anı Yayıncılık.Ankara:

Extended Abstract

The first scientific study relating to child psychology in the 18th and 19 centuries was carried out by Pestalozzi. Pestalozzi (1746-1827) points out the importance of following the way appropriate for a child's nature in his education. Later, Froebel, a student of Pestalozzi, developed a systematic school program and used his own compositions, songs and games in child education. According to Piaget, the principle that affects cognitive development is the organization of learning, perceptions and new information in the mental structure. New perceptions and information disturb the old balance of the mind. However, mind makes the necessary arrangements (acceptance, modification) and adapts itself and equilibrates again every time. Piaget's musical approach comprises discrimination of musical thought and strains, the effective use of language and the relationship between the word and the object, adapting this relationship for the musical thought and strains relationship by the effective use of the language, and extemporising. According to Vygotsky, fantasy games in pre-school period and literacy activities in primary education age contribute greatly to cognitive development. He ranks reciprocity and cooperation on the basis of learning. Vygotsky's musical approach involves playing in an interactive environment and establishing the musical structure with adult support in this environment. According to Gardner, learning forms are together with the intelligences included in learning process. The basic learning system is direct and first-hand learning. According to Gardner's musical approach, all types of intelligence which constitute the multiple intelligence should be included in music curriculum as a part of the general learning methods and it should be provided that bodily intelligence responds to music in the form of creative and coordinated movements. Bruner defends that the social and cultural environment an individual lives in is also effective in his learning because a human is a social being. The cultural environment which raise him affects his viewpoints, interpretations and genius. As learning is based on language, thought and movement, it is necessary to pay attention to the factors which affect these difficulties during teaching. Language is an important key in cognitive enhancement and it serves as a key in communication. In Bruner's musical approach, a child who uses activities or symbols explaining the meaning of perception in the symbolic period of cognitive development communicates using the symbols of fields such as language, mathematics, music, logic, etc. Accompanying music on a musical instrument or another object related to music, use of musical notes and rhythmic patterns as visual aids like pictures include introduction to the actual music symbols in symbolic articulation. On the other hand, Montessori grounds on maximizing the potential of a child with appropriate environments. In the method, which is based on the development of movement, sense and language, Montessori's musical approach comprises provision of bodily-mental-emotional development through music, revealing rhythm, which is controlled naturally by the body, as physical responses as a result of coordination of body movements, provision of intellectual development with concentration development and mathematical development with melody. Music is

important in pre-school period because of its compliance with cooperative learning in pre-school period due to its multidisciplinary structure and its support in child development. Pre-school period is a term when musical activities such as participating in musical games, performing imitations pertinent to the lyrics in songs and creating melodies matching the games they play take an important place in the curriculum. Principles of music education match up with the general education principles of pre-school period and so support the development of children in all fields. As a consequence, the importance which is required to be attached to music education in the development of children in pre-school period should be maintained with a common structuring to be followed by the theorists of development and learning and music educators.